

■ ION BUZERA

psihanaliza ca înțelepciune

Eseul european de calibru greu a însemnat, de la Montaigne – și chiar mai dinainte – încoace, o competiție extrem de dură între idei, erudiție și expresie. Dezechilibrul a generat catastrofe locale, mimetisme sau alte virusări mentale de diverse facturi. La polul opus, orice echilibrare a acestor trei componente a produs, aproape matematic, texte majore, indiferent de limba în care au fost scrise.

Este situația benefică în care se înscrie Ion Vianu (*Blestem și Binecuvântare*, Biblioteca Apostrof, Cluj-Napoca și Polirom, Iași, cu un desen inedit al autorului, 2007, 184 p.), eseist de formație postjungiană, tolerant cu diversele facțiuni ale psihanalizei (culturale), comprehensiv și critic în raport cu «dogma» freudiană (*Freud, azi*, pp. 67-86), a cărui primă și esențială calitate rezidă în calmul detașării de soluțiile hermeneutice minore, care se oferă astăzi (să recunoaștem!) îmbietor la fiecare pas (text). Insolitarea tehnicilor de investigație la care recurge acest autor nu are *nimic* forțat, ludicul e integrat aproape la modul grav (vezi excepționalele ultime două pagini ale opului), «arheologizarea» ideatică e precisă, iar temele sunt tratate în spiritul unei acroșări

cvasi-reverențioase, fiind ipotetizate cu grație și cu o extrem de clară transmisie cognitivă.

Volumul debutează în forță, cu o interpretare puternică și limpidă la *Faust*, II (ne putem întreba de ce esul despre Antigonă este plasat ulterior: părerea mea e că nu e vorba de miză, ci numai de o tehnică a dispunerii), din perspectiva discursului latent poetizant, enigmatic transformator în sens modern, alchimic și, evident, plural: „Că experiența poetică se înrudește cu cea a psihozei este neîndoielnic; episodul Mumelor e o ilustrație convingătoare a acestui fapt. În poezie și psihoză plinul și vidul se împletesc. Densitatea trăirilor și rarefierea reperelor coexistă.” (p. 15). Dificultățile afirmării poeziei, transcrise de poemul goethean, sunt cele ale oricărei „individuații” (p. 21) care se confruntă cu limite care nu fac decât să o proclame ca principiu fondator.

Nucleul întregului câmp ideatic promovat este asigurat de conferința *Blestem și Binecuvântare* (*Ce este un tată?*). Logica paternității este „dedusă” din surse biblice și din două ipostazieri moderne (Kierkegaard, Kafka), a căror validitate e dictată de aceeași referință sacră. Procedura analitică e centrată pe recompunerea unor situații în care arhetipul avraamic e mereu presupus, în ciuda schimbărilor de grilă interpretativă uneori spectaculoase (punctul de vedere al fiului, care are ca finalitate formularea

abruptă: „Tatăl este o creație a Fiului”, p. 55). „Managementul” conflictelor de descendență, apartenență, inter și intrafamiliale revine, de drept, tatălui, ipostaziat, dar nu obligatoriu, și ca „genitor”. Pentru a se putea menține, paternitatea are nevoie

de o „ritualistică” a adaptării, a evaluării contextelor și stabilirii priorităților. În exercițiul „funcțiunii” paterne, transgresarea normei devine aproape o normă. *Blestemul/binecuvântarea* par în ordinea psihanalitic-religioasă invocată, indisociabile (totuși, nu în sensul *pharmakon*-ului derideant), traducând „reacții” (în sens winnicottian, vezi p. 61) la anumite amenințări sau deficiențe structurale ale ordinii

pe care instanța parentală e obligată să o supravegheze.

Fără îndoială că una dintre funcțiile esului este cea de suspendare complicitară a judecății, argumentației și chiar a emisiilor expresive. Cred că strategia de construcție a cărții pe care o comentez a fost proiectată în așa fel încât multe idei să poată fi aprofundate pe direcții (scontat) neașteptate. Tezele expuse, de exemplu, la pp. 29-30, relative la dependența indusă de televizual – „Pe de altă parte, intensitatea senzorială a semnalului televizat este atât de mare încât determină, chiar la nivelul psihofiziologic, un blocaj al reflecției interioare. Efectul fascinant al emisiilor de televiziune poate fi dovedit prin apetența cvasitoxicomanică (nevoia, ce nu conține să sporească, de-a-privi). Se creează o condiție mentală care determină eșecul vieții interioare.” – merită comentate. Părerea mea e că atunci când se manifestă o astfel de agresiune lentă, tenace și cu mult potențial distructiv intră în joc numeroase rezistențe interioare (care sunt departe de a fi simple inhibiții), inclusiv de un ordin pe care îl putem numi al refulării pragmatice, apte să întrețină reconturări psihice care pot conduce – în cazurile realmente fericite – la constituirea unor rezervoare (de idei, fantasmă, speranțe etc.) folosibile ulterior, după deconectare. Cu alte cuvinte, ceea ce aplatițează, e programat să aplatițeze poate fi sustras tendinței

dominante, discreditante și pus în cu totul alte circuite, creative. În general, pe parcursul lecturii, am remarcat o teamă pe care o consider exagerată în legătură cu unilateralitatea (superficialitatea) omului postmodern (cf. și: „Prin contrast, în societățile postmoderne, neolibérale, convingerile nu mai au importanță. Individul este, pur și simplu, lăsat în drum dacă nu urmează prescripțiile. Nimeni nu mai dorește îndreptarea disidentului societăților postmoderne, de asemeni nimeni nu se ostenește să-l distrugă. El se *autolichidează* (s.a), dacă nu urmează mișcarea generală. Niciodată proverbul *Câinii latră, caravana trece* nu a fost mai relevant”, p. 76). Oricum, tema e deschisă, pretabilă la foarte multe tipuri de interpretări. Psihanalistul român știe să o provoace din unghiuri extrem de incitante, iar mobilitatea perspectivei, acuratețea aprecierilor și plasticitatea verdictelor sunt evidente. În alte locuri din carte, el sugerează soluții la probleme insolubile în diverse etape, care sunt ale propriei gândiri și/sau ale lecturii noastre.

Într-un fel, *Blestem și Binecuvântare* e o apariție care salută în mai multe feluri (inconștient, conștient, fantasmatic etc.) racordarea noastră definitivă la cultura europeană, virtual codificabilă în corpusuri teoretice și analitice de o densitate similară celei deja evocate.

Un volum care ar fi putut apărea la oricare dintre marile edituri europene.

CONCURSUL NAȚIONAL DE POEZIE „TRAIAN DEMETRESCU” – TRADEM ediția a XXIX-a CRAIOVA, 14-15 noiembrie 2007

Sub egida Consiliului Local și a Primăriei Municipiului Craiova, Casa de Cultură „Traian Demetrescu” Craiova, organizează în perioada 14-15 noiembrie 2007, ediția a XXIX-a a Concursului Național de Poezie „Traian Demetrescu” (TRADEM). Juriul concursului va acorda premiile și va publica lucrările premiate, după cum urmează:

- Premiul I – în valoare de 500 lei
- Premiul al II-lea – în valoare de 400 lei
- Premiul al III-lea – în valoare de 300 lei
- 1 premiu special – în valoare de 300 lei pentru un autor din Oltenia

Lucrările pentru concurs, constând în grupaje de 5-7 poezii, redactate (dactilografiate) în câte 3 exemplare, vor fi trimise până la data de 15 octombrie a.c., pe adresa: Casa de Cultură

„Traian Demetrescu”, Calea Severinului, Nr. 1, Craiova, jud. Dolj, cu mențiunea „Pentru concurs”

Poeziile trimise nu vor purta semnătură, ci un motto ales de autor. Plicul cu poeziile va conține încă un plic închis, care în loc de adresa va purta același motto, iar în interiorul plicului se vor menționa numele și prenumele autorului, vârsta, adresa și telefonul.

La concurs pot participa creatorii care nu sunt membri ai Uniunii Scriitorilor din România ori ai altor asociații de scriitori și care nu au publicat un volum individual de poezie. Câștigătorii vor fi invitați la Craiova pentru premiere.

Pentru participanții invitați la manifestări, Casa de Cultură „Traian Demetrescu” Craiova va asigura masa și cazarea pe durata desfășurării acestora, iar transportul va fi suportat de participant.

Relații suplimentare la telefoanele: 0351/413368, 0351/413369, 0723919750, 0740414230; e-mail: casa_cultura_traian_demetrescu@yahoo.com.

izvor rubiniu

La marginea pustiului pur, animale leșinate se adapă
Inghițind iluzoria baltă de crini.
Pasărea jumătate întuneric, jumătate lumini, se apropie
neînvinșă de sete.
Sângele care țâșnește sub ghearele ei devine un izvor
rubiniu. Pasăre a deznădejdei, pasăre a setei.

camil tănăsescu

Vlad Drăgulescu a mai interpretat: Raskolnikov în *Crimă și pedeapsă*, Dostoievski, Electron Evdokinov în *104 pagini despre dragoste*, Edward Radzinski, Tatăl în *Intrigă și iubire*, Schiller, Anenkov în *Cei trei călători*, Camus, Mincinosul în *Mincinosul*, Carlo Goldoni, Coriolan în *Coriolan*, Shakespeare, George în *Cui' e frică de Virginia Woolf*, E. Albee, Nae Gîrimea în *D-ale carnavalului*, I.L. Caragiale, Torvald în *Nora*, H. Ibsen, Rudy în *Patima roșie*, Mihail Sorbul, Voicu în *Mady-baby edu.*, G. Cărbunariu, Nebunul 3 în *Istoria comunismului*, Matei Vișniec, Iona în *Iona*, Marin Sorescu. (foto: Laurențiu Barbuică)

